

DOMA
SMO
DOMA?

str. 4

PODPIRAJMO
JU!

str. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. oktobra 1998 ❁ Leto VIII, št. 20

Sombotel: škof dr. István Konkoly

Mladega Slovenca sem poslal v Rim, da se po študiju vrne med rojake na Gornji Senik

Pogovori o slovenskem bogoslužju in drugih cerkvenih obredih v slovenskem jeziku oziroma narečju segajo več kot desetletje nazaj, v leta, ko je na Gornjem Seniku umrl župnik, se pravi v drugo polovico osemdesetih let. Zvrstilo se je nešteto pogovorov na različnih ravneh, tudi pri slovenskem nadškofu in metropolitu dr. Alojziju Šuštarju, na mariborski škofiji in pri sombotelskem škofu dr. Istvánu Konkolyu. V razprave o pomenu slovenskega bogoslužja in sploh o slovenski besedi, povezani s cerkvijo in verniki, so se vključevali tudi ministri in pozneje sekretarji za Slovence v zamejstvu in po svetu - rezultati vsega tega pa so (ostali) zelo pičli. Pomagale niso niti tako odločne besede, kot jih je na pogovoru v Monoštru izrekel državni sekretar dr. Peter Vencelj, in sicer nekako takole je dejal: "Če najdemo duhovnike za južno Ameriko, moramo najti župnika za Gornji Senik." Avtorju tega uvodnika ni znano, kako je s pošiljanjem slovenskih duhovnikov v Ameriko, za Gornji Senik pa lahko zapišem, da tam slovenskega bogoslužja ne bi bilo, če se zanj, na svojo pest, kot rad pove sam, ne bi odločil sedeminosemdesetletni gorički župnik Ivan Camplin.

Porabskim Slovencem, tis-

tim, ki jim ni vseeno, v kakšnem jeziku so svete maše in cerkveni obredi, je začel vlivati upanje mladi teolog Ferenc Merkli iz Sakalovec, ki se je odpravil na študij v Slovenijo, v Ljubljano. Toda bili so razočarani, ko so izvedeli, da nadarjeni mladenič odhaja na nadaljevanje študija v Rim. Skleпали so, da to pomeni njegovo slovo od Porabja.

Po pogovoru slovenske veleposlanice na Madžarskem Ide Močivnik pri sombotelskem škofu dr. Istvánu Konkolyu je le-ta najprej v pogovoru z veleposlanico, nato pa v izjavi za slovensko in madžarsko radiotelevizijo izjavil, da je Ferenc Merklja zaradi njegove velike nadarjenos-

ti poslal na študij v Rim. Čez približno dve leti, ko bo končal izobraževanje, bo postal župnik na Gornjem Seniku in maševal v slovenskem in madžarskem jeziku. V pogovoru z veleposlanico, česar pa v izjavi za medije ni ponovil, je škof še dejal, da bo mladi duhovnik Ferenc Merkli tudi predaval na teološki fakulteti.

Veleposlanica je vprašala tudi za števanovskega duhovnika Istvána/Štefana Tótha, ki zelo lepo govori slovensko. Škof je odgovor nekoliko spremenil in ni odgovoril na vprašanje tako, kot je bilo povedano. Veleposlanica je dobila odgovor, da je števanovski župnik Slovenec, vendar

ne želi zapustiti svojih vernikov.

Tu je škof dr. István Konkoly "ošvrknil" tudi novinarje, ki pišemo o problemih slovenskega bogoslužja v Porabju. Zavrnil je očitke, da bi z mariborskim škofom dr. Francem Krambergerjem lahko storila več. "Z mariborskim škofom sodelujeva zelo dobro, žal nama problemov kljub prizadevanju in dobri volji ni uspelo razrešiti," je poudaril dr. István Konkoly.

Na tem mestu kaže dobrohotno opozoriti na škofovo nedoslednost, kar se tiče Števanovec. Veleposlanici je dejal, da je normalno, da župnik govori slovensko, ker je Slovenec. Toda zakaj potem

"Slovenec" ne mašuje v slovenskem narečju in v madžarskem jeziku? Avtor uvodnika sem pripravljaj pred leti reportažo za Televizijo Slovenija. Za snemanje sem bil dogovorjen z župnikom in maša je bila v domačem narečju in madžarsščini. Po maši, v anketi s povsem naključnimi sogovorniki različnih starosti, ki so spremljali bogoslužje v dveh jezikih, ni niti eden imel pred vključitvijo kamere niti med snemanjem kakršnikoli pripomb na nekoliko drugačen obred, kakor so jih vajeni ob nedeljah in cerkvenih praznikih. Če poenostavim: v Števanovcih bi lahko imeli tudi slovensko (ob madžarskem) bogoslužje, le gospod škof bi se moral pogovoriti in za to dogovoriti z župnikom. Gospod Štefan Tóth je več maševanja v narečju, kar smo lahko spremljali ob različnih priložnostih in poslušali tudi ob odkritju spominske plošče ob 10-letnici smrti Jánosa Kúharja na nekdanjem gornjeseniškem župnišču.

Zdaj je važno, da bo uresničena obljuba škofa dr. Istvána Konkolya slovenski veleposlanici Idi Močivnik. Ne zaradi škofa in veleposlanice, marveč zavoljo slovenske besede v Porabju.

eR
(foto: eR)

Sombotel, 24. september

Pred 20. leti je bilo več gospodarskega sodelovanja

Konec septembra je veleposlanica R Slovenije v Budimpešti, gospa Ida Močivnik obiskala Železno županijo. Spremljali so jo sodelavci veleposlaništva, med njimi prvi sekretar, zadolžen za gospodarske zadeve, Izток Grmek ter direktor Nove ljubljanske banke v Budimpešti Nikolaj Gerič. Po pogovoru s predsednikom županijske skupščine dr. Gyulo Pusztajem smo gospo veleposlanico prosili za krajši pogovor.

Kakšen je namen vašega obiska v Železni županiji?

"Namen mojega in obiska mojih sodelavcev je predvsem, da se predstavim, da zvem čimveč o Železni županiji, za katero sem seveda že tudi prej slišala, saj je najbolj intenzivno sodelovanje med Slovenijo in Madžarsko potekalo prav med obmejnimi območjem Slovenije in med županijama Vas in Zala.

Poznam tudi gospoda Pusztajia še od prej. Vem, da je odlikovanec Slovenije, predvsem zaradi njegove izredno odkrite in tudi pogumne pomoči, ki jo je nudil Sloveniji takrat, ko se je osamosvajala."

Pogovor z vodstvom Železne županije je minil v znamenju gospodarstva. Sogovorniki ste ugotavljali, da je bilo gospodarsko sodelovanje pred dvajsetimi leti bolj razvito, kot je danes. Kako bi to pokomentirali?

"Človek to sprejema z nelagodjem, po drugi strani je pa veliko objektivnih okoliščin, ki so pripeljale do tega stanja. Predvsem to, da je Slovenija po razpadu Jugoslavije morala iskati nova partnerstva v svetu. Recimo prekmurska podjetja so veliko sodelovala z Jugoslavijo - prehrambena industrija, Mura itd. Veliko podjetjem je šlo v začetku težko in na žalost še vedno obstajajo delno ti. gospodarski problemi. Madžarska je široko odprla vrata za

tuji kapital, ki prihaja z zahoda. Na zahod so potem usmerjene tudi oči njihovih interesov. Skratka, vsi skupaj preživljamo prehodno obdobje, upam, da se bodo razmere stabilizirale in da bodo znali tudi najboljži sosedje dobiti čimveč skupnega v gospodarskem sodelovanju."

Že neizogibna tema vaših pogovorov so tudi mejni prehodi.

"Moja velika želja je, da bi se odprl čimprej mejni prehod Verica-Čepinci. O tem sem se pogovarjala že na več mestih v Budimpešti, med drugim s predsednikom Gönczem, ki mi je dal vso podporo. Potem sem se pogovarjala s šefom mejne službe, grem pa na pogovor k ministru za notranje zadeve. Mislim, da so vsi argumenti za odprtje prehoda. Madžarska stran predvsem postavlja vprašanje stroškov, ampak mislim, da je konstrukcija teh stroškov sestavljena, stroški niso tako veliki, zlasti pa ne bodo veliki takrat, če bosta obe strani hoteli sodelovati, recimo v koriščenju elektrike, vodovoda in ostalih infrastrukturnih zadev."

Kaj pa bo z mejnim prehodom Martinje - Gornji Senik?

"Zaenkrat se okrog tega mejnega prehoda na žalost nič ne dogaja, toda spremeniti bi ga morali. Saj smo danes tudi slišali, da govori temu v prid zelo

veliko argumentov, turistični promet, potovanja tistih turistov, ki niso državljani niti ene niti druge države. Potem potovanja z avtobusi. Vse to govori za prekvalifikacijo tega prehoda."

Podjetniki si želijo, da bi mejni prehod Hodoš-Bajánsénye usposobili za tovorni promet, vsaj za kamione do 7 ton.

"To bi bila izredno pomembna sprememba, ker je Dolga vas zelo obremenjena. Zadnjič sem se peljala tam čez in sem naštel samo na madžarski strani okrog devetdeset tovornjakov. Zelo važno bi bilo, da bi bil prehod Hodoš tudi za tovornjake. Ampak kot rečeno, mlini birokracije delajo zelo počasi."

V naslednjih tednih nas čaka otvoritev Kulturno-informativnega centra v Monostru in vse kaže, da tudi slovenskega konzulata. Bosta oba predsednika prišla, kakor sta obljubila?

"Zagotovo. Jaz sem prepričana, da bosta tako predsednik Kučan kot predsednik Göncz storila vse, da bi držala besedo. Ravno zdaj se usklajujemo glede datuma. Prvotno so postavili datum 30. oktober, žal, takrat niti eden niti drugi predsednik ne moreta priti. Zdaj se pogovarjamo za en termin pred sredino novembra. Mislim, da je ta popolnoma realen, takrat bi bil tudi generalni konzulat v popolni funkciji, torej bi se odpiral slavnostno tudi generalni konzulat."

Hvala za pogovor.

M. Sukič

Na koj smo ponücali en procent porcije?

Na Vogrskom so leta 1996 takšen zakon sprejeli, ka tisti lüdjé, ka porcije plačüvlejo, iz toga 1 % leko dajo društvm ali drugim organizacijam. Ništérni lüdjé so se tak odlaučili, da v Pešti Slovenskomi društvi tö dajo.

APEH (tau je organizacija, ka porcije beré) nam je tau sporočo 25. avgusta leta 1997. Mi smo radi bili. Našo vodstvo je tak odlaučilo, da te pejnaze vzmamo. Tau je bilau 45.188 forintov. Nej dosti, dapa taumi smo tö radi bili, ka mi po natečajaj dobimo pejnaze. Istina, ka je dosta vse trbelo notri poslati, različna potrdila, izjave, da smo nej dužni nej porcije, nej drügo. Probali smo vse notri sprajti, šče statut (alapszabály) smo mogli spremeniti pa občni zbor držati za toga volo. Naš statut tak notri má napisano, ka smo samostojna organizacija, da ne zavisimo od drugij organizacij ali od kakšne stranke (párt). Na prošnjo APEH-a smo tau mogli narediti. Pa tau smo šče tö mogli izjaviti, da do etigamau smo nej poslali poslance v državni zbor (országgyűlés) pa po tejn toga tö ne bomo.

Pejnaze, ka smo dobili, smo 14. decembra leta 1997 gora ponücali. Te je društvo priredilo božični koncert. Tü so nastaupili: pevski zbor z Gorenjoga Senika, razstavo so pa mejli likovni umetniki (képzóművészek) iz Murske Sobote. Tejm umetnikom smo plačali prenočišče, seniškomi zbori pa avtobus.

Po tej pauti se tö lepau zavalimo vsakšomi vogrskomi Slovenci, Madžari, voditelom in delavcom Jeklotehne (slovenski d.o.o. v Budimpešti), šteri so nas pomagali in te pejnaze nam notri plačali.

Budimpešta, 30. september 1998

Irena Pavlic
predsednica društva

Az APEH által kapott 1 % SZJA felhasználása

Az 1996. évi adótörvény alapján az adófizetők egy csoportja úgy rendelkezett, hogy a Budapesti Szlovén Egyesületnek adja személyi jövedelemadója 1 %-át.

Amikor 1997. augusztus 25-én az APEH erről értesítette egyesületünket, nagyon örültünk neki. Természetesen a vezetőség úgy döntött, hogy elfogadjuk a felajánlott összeget. Az összeg 45.188 forint volt. Nem sok, de egyesületünk ezt is szívesen fogadta, mert pályázatok útján kapjuk a pénzt, a különböző támogatásokat és az sem sokkal több a fenti összegnél. Igaz, nagyon sok igazolás, nyilatkozat, egyéb ügyirat beküldése volt szükséges hozzá, de kitartottunk, próbáltunk mindent beszerezni. Közgyűlést is tartottunk, mivel módosítanunk kellett az Alapszabályt. Függetlenül attól, hogy Alapszabályunk tartalmazta azt, hogy pártoktól és más szervezeteiktől független egyesület vagyunk, az APEH kérésére bekerült módosításként, hogy országgyűlési képviselőt nem állítottunk, nem támogattunk eddig és a jövőben sem fogunk.

A kapott összeget 1997. december 14-én használtuk fel. Akkor rendeztük a karácsonyi koncertet a felsőszőlőnői énekkar részvételével és a muraszombati képzóművészek kiállítását. A művészek éjszakai szállását fizettük ebből az összegből, az énekkarnak pedig az autóbusz költséget térítettük meg. Természetesen ez az összeg a fenti költségeket nem fedezte, ezért azt pótoltuk más támogatásból.

Ezúton is köszönetet mondunk mindazoknak az adófizető szlovén és magyar nemzetiségű állampolgároknak, valamint a Budapestes működő Jeklotehna szlovén Kft-nek, hogy egyesületünknek személyi jövedelemadójuk 1 %-át felajánlották.

Budapest, 1998. szeptember 30.

Pavlics Irén az egyesület elnöke

SIVI DNEVI

Mile Klopčič (1905-1984) se je naraudo na Francuskom, tam so si njegvi stariške služili krū. Oča je delo pod zemlāv, zato je dobro pozno življenje delavcov. Ranč tak kak Tone Seliškar, je Klopčič tō piso v svoji pesmaj o trpljenji, težkom deli i življenji delavcov i rudarov (bányász): *Plamteči okovi* (1924) i *Preproste pesmi* (1934). Med drugō bojno je napiso igro o partizanaj (*Mati* 1943).

V 1930. lejtaj so lidge žmetno živeli na Slovenskom tō, o tome je piso Klopčič v svojoj pesmi *Deževna pomlad 1933*

Deževna pomlad 1933

Esős tavasz, 1933

Temna je noč in vsako noč temnejša,
in siv je dan in z vsakim dnem bolj siv.
Divja vihar in lije dež na dež,
ko da se je nekdo nocoj ubil.

*Sötét az éj, s már minden éj sötétebb,
szürke mind a nap, s ez tán csak az lehet.
Dühöng a szél, az eső csak úgy szakad:
valaki meghalt, mindent elvetett.*

V teh sivih dneih in temnih teh nočeh
gre v cvetje zlo, v navado gre zločin,
v obup gre hči, očetje in smrt,
od matere v verige in zapore sin.

*Csak a szürke nappalok, s mély éjszakák:
a bűn virága hajt, a gaztett már érény,
a lány vesztébe megy, a férj halálba,
s anyát fiú börtönnel, bilincsel cserél.*

Ljudje so psi, ljudje so plen,
so rablji, žrtve in so še vlačuge.
Poti poplavljene, livade so mlakuže,
in zrak je poln moreče kuge.

*Az ember kopó, és ő a zsákmány,
az ember rab, áldozat, s ha nő: facér.
Utaink elöntve, mezeink helyén mocsár,
s amit beszívunk, halálós dögveszély.*

Zdaj marsikomu in pogosto se zgodi,
da išče, kje bi čelo si hladil,
kam bi se dal, da bi ubežal
in da bi svoj obup in žalost skril.

*Most bárkivel és bármikor megeshetik?
csak bolyong, hogy gondjait felejtse,
s nem tudja, merre szökjön, hová legyen,
hogy keservét s a gyászt magába rejtse.*

Tu ne pomagajo ne kletve ne molitve.
Postavljeni smo v take dni in čas,
ko smeh je jok, in glasen jok zatrt,
in ko spreminja zemlja svoj obraz.

*Itt se imák, se átkok nem segítenek,
az ember most olyan időket él,
mikor nincs mosoly, a jaj torokba fullad,
s a földgolyó is új arcot cserél.*

Temna je noč in vsako noč temnejša,
in siv je dan in z vsakim dnem bolj siv.
In lije dež, da jarek stežka golta,
preveč je blata in prisilen je naliv.

*Sötét az éj, s már minden éj sötétebb,
szürke mind a nap, s ez tán csak az lehet,
szakad az égből, alig nyeli már az árok,
túl nagy a sár, s túl bős a fergeteg.*

(prevod: Ferenc Fehér)

Marija Kozar

Serija

Steri mate televizijo - pa več rejdko, če stoj nejma - dobro veste, ka že dolgo lejt v televiziji gestejo takši filmi, stere nagnauk ne morejo doj zašpilati. Etak pa so tej filmi den do dneva nevzauči v naši izaj. Lūdje smo nej gnaki. Nistarni se tak not zapletejo v takše zgodbe, ka so be-težni, če vsakši den vidijo, ka se godi v tej filmaj. Nistarne lūdi pa tau dosta ne briga, etak takše brige nejmajō. Samo ka... Če človek, povejmo, delat odi, sploj pa če na več partije, te se buma zgodi, ka tū pa tam mujs vjonati kakše dele tej serij (soro-zat). Tau je pa velka "zgūba". Človek vōostane iz kakši pikantni zgodb, ne vidi sto s kom ka pa gda pa kak, no, tak vejte, kak je tau fajn gledati.

Pa gnesden eške gor na tau tak dē, ka naš vogrski televizijski program je puno tej serij. Pred podnevom v 9-oj vōri se že začne, te pa popoldneva že v 1-oj vōri znauvič. Sto pa tau zandolej? Leko bi pa zdaj povedali, ka takši, steri so napona doma. Stare mame, kakši penzionisti, če si drugo delo ne najdejo. Tau je pa toga reda tū rejdko. Največkrat si cejli den najdemo delo, če smo za tau pa eške ladamo.

Serije pa zatok ne smejmo zvūn pozora pūstiti. Od koj bi si pa te pripovedjali v fabriki ali der indrik? Vsakšo priliko vōponūcamo za tau, da bi kak največ vidli od tej filmov. Te pa naleki tak zopodimo kak edna naša mlada ženska. Doma je že dugo vsakšomi špajсно bilau, ka rano stane, dela kak mašin pa te, gda tisti cajt sé pride, te go niške ne more vkraj od televizije sprajti. Samo ka... Vejte naponi človeki vcuj pride nika. Če sta mauž ali tašča doma, te se ne smej tak direktno vōdati. Te vcuj skače tak film gledat. Dapa tau je tū strašno. Človek gor deje

pržiganco pa leti v sobo film gledat. Tam se pa ranč takšo godi, ka bi človek nikak nej vōnjau. Vejte, kak je tau? Če človek v življenji sam ne doživi takše lejpe trenutke, te aj bar gleda. Tau je tū nika. Samo ka... Pržiganca se prismodi, dim je, vse smrdi, človek bi najbolje rad nekakomi not v glavau včesno vse, ka bi zgrmelo. Nika dobroga človek ne more zadobiti na taum žalostnom svejti?!

Pred nistarni cajti so te serije po sobotaj pa po nedelaj ponovili. Naša ženska je etakšoga reda že vsigdar kreda bila delo opravila pa si je te sejdla k televiziji. Samo ka... Vsigdar etakšoga reda pride nakak, naj bi ga (s)piš odneso! Takšoga reda pa te človek mora vkraj titi od televizije, kakoli of pravi, ka "že dem, nemo te gordržo" pa tak tadala. Tome je na gnes že tū konec. Serije več ne ponavljajo.

Naša ženska je etognauk tak po desetoj vōri ešče gledala televizijo. Mauž je že spau, komi je ona rada bila zatok, ka so v filmi takšo kazali, ka če bi tau njeni mauž vido, bi go nej njau na meri pa tadala televizijo gledati. Naša ženska je eške glas dojvzela, naj se mauž, Baug vari, ne prebūdi, ka te pa nede mejla nikšoga mira pa gor na tau eške filma tū

nede vidla. Liki po desetoj vōri se je začno prkapati pa oči operati. Naša ženska je stejla televizijo vogasnit, liki on je nej dau. Tistoga ipa je na kejpi ranč merički predsednik vadlūvo, ka pa kak je delo s tistov mladov tam v etakšoj pa takšoj sobi. Zdaj je pa med našo žensko pa njenim možaum rabuka nastanila. Mauž je pravo: "Takše ste vi, ženske." Žena pa: "Takši ste vi, moški". No pa te naj zdaj stoj napravi pravico. Gda sta zazran-koma rano nejnaspana pa ešče itak zbantūvaniva gor stanila, sta se fejs čūdivala, ka so mati prajli, ka so tū te program gledali.

Mati so etak gučali: "Te svejt že dugo ne more stati. Strašno, kak so lūdje nesramni, nikoga pa nika več ne pošūjejo. Baukše bi bilau, če bi vsakši na svojom funtoši ta zameo svoje smetke. Nega na svejti zavole problemov, glada, katastrov, nesreč, nevol, ka bi te cajt etakši velki lūdje leko rešūvali? Namesto toga se pa s "kurbarijo" spravljajo." Pa mati istino majō. Etakše "serije" bi leko vōostale iz televizijskega programa.

No, na tau šegau mamō povedati: "Dobro, če geste stari človek pri rami."

I. Barber

Spremljajte televizijsko oddajo SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi torek ob 14.00 na 1. programu madžarske televizije. Naslednja oddaja bo v torek,

13. oktobra 1998.

Ponovitev v soboto, 17. oktobra, ob 9.15, na 2. programu.

OD SLOVENIJE...

Proračun za prihodnje leto "težak" 958,6 milijarde SIT

Slovenska vlada je po večdnevni proračunski seji potrdila globalne številke za proračun v prihodnjem letu. Tako naj bi po predlogu vlade državni proračun na odhodkovni strani znašal 958,6 milijarde tolarjev, prihodkov pa naj bi se nabralo za 928,8 milijarde tolarjev. To pomeni, da bo v prihodnjem letu proračunski primanjkljaj v višini 29,8 milijarde tolarjev oziroma 0,8 odstotka bruto domačega proizvoda.

S tem je vlada izpolnila dva svoja najpomembnejša cilja, in sicer, da naj bi proračunski primanjkljaj v letu 1999 znašal največ en odstotek BDP ter da bo predlog proračuna do konca septembra vložen v parlamentarni postopek. Premier Janez Drnovšek in podpredsednik vlade Marjan Podobnik sta izrazila zadovoljstvo ter poudarila, da so bila pogajanja sicer težka, še posebej v zadnji fazi, ter dodala, da tudi ministri razumejo, da se v takšnih časih, kot so, ne da drugače, kot imeti takšen proračun, kot je pripravljen.

Srečanje Frleca in Graniča v New Yorku

V New Yorku sta se ob robu 53. zasedanja Generalne skupščine OZN sešla zunanja ministra Hrvaške Mate Granič in Slovenije Boris Frlec. Pogovarjala sta se o napredku medsebojnih odnosov, še posebej o tem, ali se po sestanku v Mokricah zadeve odvijajo v skladu z dogovorom.

Ministra sta se strinjala, da je v interesu obeh držav, da se odnosi in odprta vprašanja čimprej uredijo, če pa tega državi ne bosta sposobni storiti sami, sta se prav tako strinjala, da je v tem primeru primerna mednarodna arbitražna. Premožensko-pravni sporazum, ki je bil na strokovni ravni sprejet v Zagrebu, je po mnenju ministrov dober in naj bi bil v kratkem parafiran.

Glede skupne meje se diplomatski komisiji obeh držav še dogovarjata in v oktobru naj bi prišlo do sestanka obeh komisij. To pa pod pogojem, da vladi v obeh državah potrdita predloge vsaka svoje komisije. Zunanja ministra Hrvaške in Slovenije sta tudi ugotovila, da je potrebno skrajnežem na obeh straneh pripisovati čim manjši pomen, čeprav take skrajne zahteve na eni ali drugi strani najglasneje odmevajo.

Zakoj naj bi ušo na lücko?

DOMA SMO DOMA?

Par stopajov od ene najdukše ulice (Üllöi út) v Budapešti na prvom štauki Štirge kovači sejkajo na starom gramofoni. Naš gostiteu Turekin (Sukič) Lorenc z G. Sinika nas z mrzlim pitim čakajo v enom samom trikoni, ka je strašno velka ica. Stric Lorenc večkrat poslušajo slovenske pesmi, štere so jim Čemeštarin Francli, njin šogor, njine sestre Ilone mauž prinesli iz Slovenije. Zdaj je več skor samo te slovenske pesmi spominajo na njino slovensko rojstno krajino. Rodbina na G. Seniki je vöspomrla, dugo-dugo fejest betežno ženo so nej davnik pokopali v lejši cerkvi pri Kelenföldi, gde uni že tō majo pripravljeno svojo mesto, svoj vekivečen dom. Za sebov majo samo 80 lejt, pred sebov pa neskončno dosta.

- Tačas, ka je sestra Ilona (Ivanska) živejla na G. Siniki, sam rad ušo do njē. Letno trikrat sam se tō napauto domau. Tam sam se sploj dobro čüto... Dvej leti sam že nej būu doma. Več me nika ne briga G. Sinik. Nemam koma titi več.

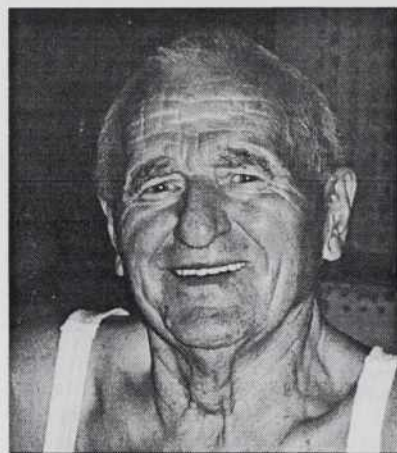
- Kak ste v te lejpi pa grdi velki varaš prišli?

- Janoš Kozar iz Sakalauvec, s šterim sva prva vküper delala v naši slovenski krajini, mi je poslo pismo s Pešta, pa mi etak piso: "Lorenc, poj v Pešt, eti tō leko živemo, nej samo na G. Siniki..." Tau pismo sam te daubo, gda sam že vküp spakivani būu, ka mo taprejk na Štajersko, od tistec pa tādale ušo. Dva velkiva kufra sam puno nadrego, cejlo mojo vekšo vrejdnost. Prva, kak so po bojni draut vlekli. Na črno sam mislo oditi. Od nas je bila prva iža v Austriji 2 kilomejtara. Te je nej nevarno bilau oskočiti. Sodacke so nej skrb meli. Lonkinoga Karčina pa Skininoga Ferrina sam pogaudio, ka mi prej taprejk odneseta tiste žmetne kufre. Pri prvi iži bi njala, pa bi te tam taprejk v Ženavce ušo... Na Vogrskom je žmetno bilau živet. Lonkin Pišta (Karčina brat) je tō odišo v Kanado... Vmejs je pa prišlo tisto pismo iz Pešte. Te sam 28 lejt būu star.

- Vi ste prej velki švercar bili, istina?

Ja, dosta sam ta pa nazaj odo po grajnci. Sam velko zvezo emo tam prejk. Šverco sam, tak sam si

penaze slüžjo, na G. Siniki je nej bilau dela. S Štajerskoga so eške djapka prejk pripelali s konjskimi kaulami, Klübar je prejk vzöu. Turekni nutri na dvorišče so pripelali. Klübar je na Vogrskom tādale odavo. Včasí po bojni je

nej tak ostro bilau... 56-oga leta so z Beča prišli, so vrastvo, koce pripelali v kliniko v Pešt, pa so me zvali... Nemško sam znau gučati, ka sam v Ženavci slüžo. 38-39-oga leta pa sam v Meklenburgi v Dajčlandi tolmač būu našim delavcom. Vse smo si leko küpili, vse smo leko brezí vame domau prinesli: radio, motorpicikli, gvant, en drugo, velko vrejdnost... Tam so že tistoga ipa tō vse z mašinami delali, kosili so več nej z rokami. Snopke so vküper nosili, cukarno repo okapali, mlatili, krumpline je že tō mašin vökopno, lüstvo je samo vküp bralo.

- Vi ste pa plus penaze dobili za tau, ka ste z

nemškoga gezika v slovenskoga pa vogrskoga obracali, ali naaupek. Takšo fele formo je dosta vrejdnó, če človek več rejči zna.

Dosta vrejdnó, če človek reči zna... Že fejest začnem pozabiti. Slovenski mi zato že tō žmetno dē. Ja, igen. Tē naš gezik je zato trnok zaostanjeni, ka dosta vse ne vejmo povedati, ali nemški kuj dejvamo ali vogrski. Nemamo svoje prave pisme... Z ženauv sva tō bole vogrski gučala, ka je ležej bilau. Kak tau, ka sam nej pozabo? Tau je nej mogauče pozabsti!... Sausadi sam pravo, ka sam Sloven, niške me nej bantivo. Ge sam zadovolen, ka sam tū.

- Vidim, ka Slovenski kalendar tō mate.

- Tau mi je Šafarna Mariška dala. Una mi vsikšo leto sē dá, gda ga vöparštē. Una je tō z G. Sinika doma. Njej po pošti pošilajo. Müva sva se tū v Pešti spoznala. Gda sam betežen būu, me je nagausti ojdla gledat. Una je najprva v tekstilni fabriki delala, sledik pa je v kancelaj prišla.

- Pravite, ka ste doma ranē en tej nej znali sküjati, sledik ste pa v Pešti velki küjarski šef gratali. Enoga ipa je tisti dr. Péter Boross būu vaš predjen, šteri je pred par lejti po Antalovi smrti ministrski predsednik (miniszterelnök) grato na Vogrskom. Kak ste do küjarske keuke prišli? Zaka ste tau meštirjo nej püstili ženskam?

Tū v Pešti sam odo v šaulo dvej leti, vodnik sam delo, vnoči sam se včüu. Najbole se mi je zato povidla ta meštirja, ka v künji človek vse má, ka ma srce želej. Ka bi si en siromak leko drugo želo, kak tau, ka naj nēde lačen pa žeden! Sledik je te že zato plača tō dobra bila. Zato

sam si, gda so me nagačavali, naj disidiram, tak pravo: zakoj naj bi ge ušo tavō na lücko, če tū doma tō vse mam, ka mi srce želej. Tū tō vse man po vauli, depa tam bi gvüšno več dosejno. Če bi ge vanej būu na tihinskom, bi gvüšno emo samo svojo restauracijo. Sam nej ušo.

- Pa vam je tam v künji nej vrauče bila?

- Dje, kaj bi nej! Dostakrat je 40 fokov bilau.

- Gde vse ste delali?

- Būu sam na Boráros tēri v „Gyors büféni“, v restauracijaj „Csaba Étterem“, „Rákóczi Étterem“, dugo lejt sam odo pomagat v „Büsüló Juhász“, v „Kislugas Vendégló“ paulék Špitau Sv. Janoša, delo sam v srbski gostilni tō. Tam sam spozno čevapčiče, pleskavice pa drugo srbsko gesti... Doma se mi je vnauzalo küjati, dojšlo je cejli den v tistom sapauti...

Cejla Budimpešta je en velki (pacinski, betonski, motorni) sapaut. Slobaud? Se jim ne vnauža? Na G. Siniki pa so lejpi bregauve, je dosta lesa, dober luft, gestejo zeleni travniki z lejpmi raužami, veseli ftiči, friški potoki pa cürki, po lesaj grbanji denejo...

Parlamentarni poslanec Mátyás Eörsi se je iz Pešta na G. Sinik znoso. Je dojküpo ižo pa funtoš - od sestre Ilone, k šteri so stric Lorenc tak radi ojdli.

Stric Sukič so se z G. Sinika v Budapešt znosili. Je tau dobra mena bila?

Uni so prej en cajt špakolerali, ka bi na stara lejta domau šli, depa žena Ana so nikak nej steli.

Mrtvi majo eške vekšo mauč, kak živi. Slobaud od staroga doma?

Ana so že doma. Na Kelenföldi.

Francek Mukič

"Tüj mi vsakši poštanje dá, tüj sam tü rada"

... DQ
MADZARSKE

Volitve se približujejo

Lokalne volitve na Madžarskem bodo 18. oktobra. Rok za oddajo kandidatur je potekel 25. septembra. V nekaj madžarskih naselij ne bodo volili ali županov ali svetnikov, ker ali ni bilo nobenega kandidata (v primeru županov) ali ni bilo zadostno število kandidatov (v primeru svetnikov). V teh naseljih bodo mandat sedanjega župana in samouprave podaljšali za 6 mesecev.

Monoštru ta nevarnost ne preti, kajti uradno sta se prijavila 2 kandidata za župana in 52 kandidatov za svetnike. V Monoštru bodo volili 13+2 člansko samoupravo, kajti po zakonu ima mesto dva manjšinska mandata. Ob tem pa bodo v Monoštru volili tudi dve petčlanski manjšinski samoupravi, slovensko in nemško.

TEČAJI SLOVENŠČINE

Zveza Slovencev organizira tečaj slovenščine za začetnike in nadaljevalce. Prijavite se lahko osebno na Zvezi (Monošter, Deák F. u. 17) ali po telefonu: 380-208.

Rok prijave: 16. november 1998. Cena 60-urnega tečaja je 5000 forintov na osebo.

NYELVTANFOLYAM

A Magyarországi Szlovének Szövetsége szlovén nyelvtanfolyamot hirdet kezdőknek és középfeladónak. Jelentkezni a Szövetségnek lehet személyesen (Szentgotthárd, Deák F.u. 17.) vagy a 380-208-as telefonon.

Jelentkezési határidő: 1998. november 16. A hatvanórás tanfolyam díja: 5.000 forint.

Ljudje smo takši, da se radi nikam držimo. Kam se najbolje radi držimo, tau je naša domovina. Dapa tau je tü relativno. Večkrat čujemo, ka tisti, steri so inda odišli v druge države, orsage, tak čütijo, ka je njigva domovina nej tam. Kakoli že cejli žitek preživejo tam, itak so tijnci. Če je stoj, povejmo, prisiljeni z edne vesi v drugo titi ali sam tak skunča, te je ranč tak. Njgvi pravi dom je rojstna ves. Daum, naš ljubleni daum - kakši koli je - je na svejti najbolje sladki. Istina, ka je tau samo za tiste ljudi tak, ki v srcaj dosta lübeznosti nosijo, ki poštüjejo vse tisto, ka so doma zadobili. Tej nas pa je, mislim, največ na taum svejti. Če pa (v)zroke iščemo, zvün naše lübeznosti do doma, je pri tom tau tü, ka smo doma bili mladi, doma smo se prvin zalübili, doma so bili oča, mati, sestre pa bratje, doma so najbolje zeleni bili tranki, najlepše so fückali ftüci.

Če bi zdaj stoj tak mislo, ka je že pá vö z mene prišla nikša sila za pisanje, tisti se je zdaj malo vujzno. V taum malom mojom pisanji sam ge samo doj zamerkala lejpe spomine, stere mi je Ana Čerpnyak iz Slovenske vesi tak lepau gučala.

Tam morem začniti, ka v mojom življenji so me rejdko tak lepau sprejeli kak Čerpnyakovi. Že v prvom minuti sam se tak čütüla, liki bi s sestrov ali s svojo materjo pogučavala.

Ana, že dugo-dugo lejt se poznave, ešče z G. Senika. Na kratko mi povej, kak si ti prišla v Slovensko vesi?

"Dobro znaš, moj mauž je zidarski mešter bio. On je vsenakraje odo zidat. 1958. leta je gnauk prišo domau pa je tak pravo, ka je on v Slovenskoj vesi rame küpo. Ge sam pa mislila, ka se hejca, depa nej. Ge sam ma te tak prajla, ka leko, ka je küpo tam rame, liki ge pa z G. Senika nemo vö, kakoli bau."

Zakoj si se nateltja branila? Ka je tebi znamenüvo G. Senik?

"Baug moj! Vejš, kakšo lejpo mladost smo mi meli tam? Kakše lejpe spomine nosim ešče gnes v sebi? Mladi smo bili pa slobodni, veseli. Tistoga reda so ešče meje oprejte bile, ojdli smo od Martinja do Trdkove, od Spicberga do doma, na Ovčarski breg. Gda smo na Ovčarskom bregji dekile začnile lepau

spejvati, nej dugo so bekaški podje prišli do nas. Te pa veselje, ples, spejvanje je bilau po nedelaj.

Dekle smo se dostakrat vzele pa smo šle v Martinje ali v Trdkovo pa na Spicberg. Na Spicbergi v krčmari nam je krčmarica Mariška vsigdar djajce pekla. Mi smo se pa lepau meli tam. Od tistec so podje ojdli goščice pa kukarco lüpat na G. Senik. Me smo tiste fante nagledavale, šteri ma lepši baršane, šteri je lepše oblečani. V vesi so vsepovedik bile krčme, vsepovedik so igrali. Spominam se, da sam pri Šeri v krčmari služila, pa so prišli leventje, so me plesat zvali, ge sam nej mejla črevlov, sam bausa plesala. Te mi je pa vertinja dala nikše, depa tisti so mi vse nogé gor znosili. Pa itak! Te je bilau najlepše pa veselo.

Pa te tista 50. lejta je v vesi včila Baba neni (Boros Anna). Ona je vküp

spravlala eden ženski pevski zbor. Ženske smo si vküp zgučale, smo not stanile v zbor. Sploj dosta lejpoga smo doživeli v zbori. Gda je Baba neni odišla, sam spejvala pod vodstvom školnika Vas pa Bandi bačina tü. Bilau je 1957. leta, gda smo z domanjov pihalnov bandov vküp nastopali. Bando je tistoga reda vodo školnik Jožef Lang, ki je tam včijo, pa je rodjeni biu iz Slovenske vesi.

Depa 1958. leta sam mogla spuniti moža željo, znosili smo se v Slovensko ves.

Kakšo domotože (honvágy) sam mejla dugo-dugo lejt, od toga nišče ne more znati. Pa ne pravim tau, da me tüj ne poštüjejo. Ge sam tüj Miška Ana. Vsakši mi poštanje da, tüj sam tü rada."

Kak ti je pa bilau tüj v Slovenskoj vesi? Dobro znam, da si tüj tü nej vöostala iz kaj takšoga, kak je pesem, kak je slovenska kultura?

"Ge ne mislim, ka bi samo meni tak žmetno bilau v žitki, liki morem pa povedati, da me je moja usoda ne razvajala (kényeztetett). 1970. leta smo zidali nauvi ram, 1973. leta mi je mauž mrau. Dva sina sam mejla, te eden - Laci - steri je emo držino, je 1988. leta mrau, njegva žena pa 1993. leta. Etak sam ešče njine mlajše - dva vnuka - tü ge gorzranila, vözošolarivala. Če k tomi vcu j zračunam, ka sam sama tüj nej zdrava, te si leko stoj misli, ka je mojo življenje nej bilau gladko.

S tejm vred sam rejsan tüj v Slovenski vesi navzauča bila pri slovenskoj kulturi. Tak 1977. leta je prišo k nam školnik Labricz Bela pa je proso, da bi tri ženske

-Štejfarna pa Lazarna Ana pa ge - prišle spejvat v kulturni daum. Vse tri smo bile doma s Senika. Te je eške vcu jstau po moj sin Tomi. Na gitaro sta nas spremlala Gallai pa Murányi iz Slovenske vesi. Sledkar je tau gratala edna dobra skupina, stero je vodo Laci Korpič. Laci je dosta-dosta nedel bio pri nas, pri meni. On je vsakšo slovensko pesem - ka sam ge znala - doj zamerko. Ešče gnes te pesmi spejvajo naši mladi, ki se za tau podajo."

Kak dugo si spejvala v tauj skupini?

"Tak 11 lejt sam spejvala s Korpičovov bandov pa z ženskami, stero so se zatok zamenjavale. Tau so moji najlepši spomini na svejti. Ojdli smo vsenakraje, v Ljubljani tü. Tam smo enkrat zašpilali naše šege, kak prej goščice lüpamo pa kak "podaraj" odimo. Tam sam tü vcu j pomagala. Gda mi je pa sin 1988. leta mrau, sam več nej ojdla spejvat. Z veseljem pa gledam eške gnes tü našoga Korpič Lacija bando pa ženske. Dobro je znati, da sem pri začetki ge tü tam bila pa sam nika leko pomagala, ka gnes leko nücajo.

Ovak pa? Morem povedati, da sam ge nej nezadovolna ženska. Meni je dobro tak, kak je. Lepau je, da se za Slovence nekaj briga. Vsakšo leto na konci leta dobimo koledar, kakše njige. Na vüzem sam dobila tvoje knjige pa morem povedati, ka sam toga ipa bila betežna, k posteli "privezana". Tvoje knjige sam pa te mejla priliko trikrat prešteti. Dobro, ka takše geste. Porabje novine kumaj čakam. Ge sam je te tü štöläla, gda je eške plačati trbelo za njé. Najbola rada mam Mukič Franceka, ki je že tü bijo tüj pri nas, pa ki je pri radioni. Vsakšo našo slovensko televizijsko oddajo poglednam. Vse me veseli, je za nas, porabske Slovence."

I. Barber

PODPIRAJMO JU!

Zveza Slovencev na Madžarskem se je na zadnji seji predsedstva odločila, da bo podpirala na bližajočih se volitvah dva slovenska kandidata, ki kandidirata v monoštrsko samoupravo.

Laci Domiter kandidira pod rednimi pogoji, **Erika Köles-Kiss** je manjšinska kandidatka z določenimi ugodnostmi. To pomeni, da ji za uspeh zadostuje polovica glasov zadnjega kandidata, ki pride v samoupravo.

Da bi ju volilci v Monoštru in Slovenski vesi bolje spoznali, smo jima omogočili, da se predstavita v našem časopisu.

Erika Köles-Kiss

Rodila sem se v Monoštru l. 1961. Do osemnajstega leta sem živela na Gornjem Seniku. Slovenski starši so me vzgojili v duhu poštenosti in pridnosti ter tako, da bi bila ponosna na svoje poreklo.

Maturirala sem na monoštrski gimnaziji, diplomirala na Visoki pedagoški šoli Berzsenyi Dániel v Szombathelyu, kjer sem končala slovenščino in madžarščino. Pred desetimi leti sem začela poučevati na monoštrski gimnaziji, zato sem se vpisala na Filozofsko fakulteto Univerze Janus Pannonius in si priskrbela diplomu za srednješolskega profesorja.

Do šolskega leta 1997/98 sem bila redno zaposlena na gimnaziji Mihály Vörösmarty, od 1. septembra sem se zaposlila pri Porabje, d.o.o. v Slovenskem kulturno-informacijskem centru. Na gimnaziji pa poučujem slovenščino kot honorarec.

Sem poročena in sem mati dveh otrok. Sina sta stara 17 in 6 let.

Na lokalnih volitvah kandidiram kot kandidatka pri-

padnikov slovenske manjšine, ki živijo v Monoštru. Zakon o volitvah daje manjšinam pravico do lastnega svetnika v lokalnih samoupravah. V primeru Monoštra to pomeni, da en slovenski in en nemški kandidat lahko prideta v samoupravo pod ugodnimi pogoji, rabita le polovico glasov kot zadnji, ki je bil izvoljen. Z njima se bo razširila samouprava iz 13-članskega telesa na 15-člansko.

V kolikor bom izvoljena, bom po svojih najboljših močeh delala na tem, da bi zastopala ne-le interese naše manjšine, temveč nasploh interese mesta ob tromeji. Rada bi prispevala k njegovemu razvoju ter k okrepitvi njegovih stikov s Slovenijo.

Kissné Köles Erika

Szentgotthárdon születtem 1961-ben. Felsőszőlőnkön éltem 18 éves koromig. Szlovén nemzetiségű szüleim tisztességes, dolgozó embernek neveltek, olyannak, aki büszke a származására.

A szentgotthárdi gimnáziumban szereztem érettségi bizonyítványt, első tanári diplomámat Szombathelyen a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola magyar és szlovén nyelv és irodalom szakán kaptam. Tíz éve a szentgotthárdi gimnáziumban kezdtem dolgozni, ezért a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán folytattam tanulmányaimat és kaptam középiskolai tanári oklevelet. Az 1997/98. tanév végéig a Vörösmarty Mihály Gimnázium tanára voltam, szep-

tember 1-től óraadó szlovén nyelvtanára vagyok az intézménynek és főállású dolgozója a Porabje Kereskedelmi és Szolgáltató KFT-nek a Szlovén Kulturális és Információs Központban.

Férjem a Szombathelyi Erdészeti Részvénytársaság Szentgotthárdi Főmérnökségének területvezetője erdésze. Egy 17 és egy 6 esztendősi fiú édesanyja vagyok.

Az 1998. évi önkormányzati választásokon a Szentgotthárdon és a település városrészeiben élő szlovén kisebbség jelöltjeként indulok helyi önkormányzati képviselőként. A választójogi törvény lehetővé teszi az adott településen élő kisebbségeknek, hogy tagjaik sorából a helyi önkormányzati testületbe bejuttassanak egy-egy jelöltet. Ez a lehetőség azt jelenti, hogy a városi testület létszámát a Szentgotthárdon élő két kisebbségi (német és szlovén) képviselő mandátumával növelik. A kisebbségek képviselői tehát a tizenhárom városi képviselő mellett a legalacsonyabb szavazatszámot elért - a testületbe bejutott - képviselő szavazatszámának 50 %-ával a helyi önkormányzat teljes jogú tagjai lehetnek.

Megválasztásom esetén legjobb tudásommal dolgozom azért, hogy a hármashatár közeli Szentgotthárdon a kisebbségek és a többségi nemzethez tartozók érdekeit méltóképpen képviselhesem, munkámmal a város folyamatos fejlődését szolgálhassam, hozzájárulhassak a város határon túli, elsősorban szlovéniai kapcsolatainak továbbfejlesztéséhez.

TÁMOGASSUK ŐKET!

A Magyarországi Szlovének Szövetsége Elnöksége úgy döntött, hogy a közelgő választásokon Szentgotthárdon két szlovén nemzetiségű képviselőjelöltet támogat. **Domiter László** a képviselőjelöltekre vonatkozó feltételekkel indul, míg **Kissné Köles Erika**, független szlovén jelölt a kedvezményes mandátumot szeretné elnyerni, melyet a választójogi törvény biztosít a kisebbségeknek. Ez azt jelenti, hogy az utolsóként bejutott képviselő szavazatszámának felével bejuthat a testületbe, melynek létszáma így megnövekszik egy, illetve német képviselő esetén 2 fővel.

Szeretnénk, ha szentgotthárdi és rábatótfalui választók jobban megismernék őket, ezért biztosítottuk nekik a lehetőséget, hogy bemutatkozhassanak.

Laslo Domiter

Rodil sem se v Števanovcih 2. junija l. 1947. Moji starši so bili zaposleni v Tovarni svile v Monoštru, do šestega leta starosti so me vzgajali stari starši.

Osnovno šolo sem začel obiskovati l. 1953 v Monoštru. Po končani gimnaziji sem si pridobil poklic v Tovarni kos. L. 1993 sem si pridobil visokošolsko izobrazbo, končal sem smer zunanja trgovina. Delal sem v Tovarni svile, od l. 1973 sem samostojni podjetnik. Trenutno sem lastnik firme Dometal, ki zaposluje 40 ljudi oz. poslovodni direktor Dokker, d.o.o. Moja materinščina je slovenščina, na to sem bil zmeraj ponosen, govorim pa tudi nemško.

Sem član številnih civilnih organizacij (Sklad "Skupaj za Monošter", Prijateljsko društvo Tromejnik, Sklad za kulturo Monoštra, Športno društvo Monošter).

Posebej bi poudaril, da sem član predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem ter Županjske skupščine Železne županije. S pomočjo lastnega podjetja podpiram oz.

sponzoriram kulturno ter športno življenje mesta. Z veseljem se udeležujem na vseh področjih, če vidim, da s tem prispevam k razvoju našega mesta.

Domiter László

1947. június 2-án Apátistvánfalván születtem. Szüleim a szentgotthárdi Selyemgyárban dolgoztak. 6 éves koromig nagyszüleim neveltek.

Iskoláimat 1953-ban Szentgotthárdon kezdtem, majd a gimnázium elvégzése után szakmát tanultam a Kaszagyárban. 1993-ban felsőfokú külkereskedelmi végzettséget szereztem. Dolgoztam a Selyemgyárban, majd 1973 óta önállóan, a rendszerváltás után a Dometál tulajdonosaként, mely 40 fős vállalkozás, valamint Dokker Kft ügyvezetőjeként vállalkozom és dolgozom.

Anyanyelvem szlovén, amit mindig büszkén vallottam, ezenkívül beszélem a német nyelvet.

Tagja vagyok több helyi civil szervezetnek (Együtt Szentgotthárdért Alapítvány, Hármashatár Baráti Kör, Szentgotthárd Kulturájáért Alapítvány Kuratóriuma, valamint a Szentgotthárdi Sportegyesület vezetősége). Továbbá, de nem utolsó sorban elnökségi tagja vagyok a Magyarországi Szlovének Szövetségének és tagja a Megyei Önkormányzatnak.

Cégemen keresztül rendszeresen támogatom a város sport és kulturális életét. Mindenben szívesen részt veszek, ami városunk előrelépését, boldogulását segíti.

O, ti prečudoviti Jadran!

Skupni šolski izlet učencev OŠ Sveti Jurij (Rogaševci) in OŠ Arany János iz Monoštra

JESEN

Jesen prinaša otrokom veliko veselja. V sadovnjakih in na vrtovih dozoreva sadje. Jeseni dozori jabolka, hruške, slive, grozdje, orehi... Na njivah so dozoreli poljski pridelki. Kmetje pripravljajo krompir, koruzo, fižol, peso, korenje in zelje. Jeseni pogosto dežuje. Včasih je megla in piha hladni vetrovi. Neko jutro je bil ves travnik bel. To je slana.

V šoli smo se naučili lepo pesem o jeseni.

*Šrambe so polne,
polja pobrana,
vej v sadovnjaku
nič ne teži,
rože na vrtu
požgala je slana,
ptički selivci
na jug so odšli.*

Attila Köleš 6.r.,
OŠ G. Senik

SADJE -
VITAMIN

September in oktober sta meseca, v katerih dozoreva sadje. V tem času sta živahna sadovnjak in vinograd.

JABOLKA

Jabolka so okusno sadje in jih radi jedo po celem svetu. Vsebujejo dosti vitaminov. Znana so madžarska "jonatan" jabolka. Dozorijo jeseni, jemo pa jih vse do pomladi. Jablana ima košato krošnjo. Korenine so razvejane kot krošnja. Sadež je okusen. Tudi jaz rada jem jabolka.

Kitti Virovec 4.r.,
OŠ G. Senik

SLIVE

Slive so dobre in sladke. Drevo ni veliko. Slivin sadež ima zunaj voščeno lupino, znotraj sladko meso in koščico. Njen cvet je sestavljen iz venčnih in časnih listov, prašnikov in pestiča. Naša družina rada je slive. Mi imamo drevo, ampak letos ni rodilo sadežev. Ko imamo slive, babica kuha marmelado in dela kompot. Prej smo slive tudi sušili.

Katalin Čato 4.r.,
OŠ G. Senik

GROZDJE

Grozdje je moje najljubše sadje. Iz njega delajo tudi vino. Raste na vinski trti. Doma imamo veliko namiznega grozdja. Mama in jaz rada jeva grozdje. Tudi čaj iz grozdja radi pijemo. Mama si nese grozdje tudi v službo za malico.

Adrienn Lazar 4.r.,
OŠ G. Senik

September je. Zaspano sonce nas vabi v šolo, toda zaman se trudi. Učenci 8. a-razreda bomo namesto v šolo odpotovali na Jadransko morje.

školjke ter odpluli na odprto morje. Videli smo soline ter gojišča školjk. Med potovanjem z ladjo smo precej burno pozdravljali galebe ter jadrnice, s

Naša skupina v Piranu

Že 6 let nas povezuje prijateljstvo z OŠ Sveti Jurij oz. podružnico v Rogaševcih. Ideja o skupnem šolskem izletu se je porodila spomladi in glej, septembra je iz "sanj" postala stvarnost.

tem smo oznanjali svetu, kakšni srečneži smo. Eno dopoldne smo preživeli v Piranu, spoznali smo zgodovino mesta in tudi nekatere kulturne spomenike. Ko smo se zvečer vračali v mesto, nas je

Ob obali smo iskali školjke, rakce...

Tri dni smo preživeli v Fiesi poleg Pirana, bili smo - skupaj s slovenskimi šolarji - učenci šole v naravi. S pomočjo učiteljev, biologov in geografov Centra za šolske in obšolske dejavnosti smo spoznali rastlinstvo Istre, obmorskega gozda, raziskovali smo življenje v morju, čeprav le do kolen. Uživali smo v valovih slane vode, nabirali smo

Tartinijev kip pozdravljaj kot stare znanca. Občudovali smo čolne, barke in ladje v pristanišču, sedeli na pomolu in poslušali glas morja. Bilo je enkratno.

Trije dnevi so prehitro minili. 27. septembra popoldne smo sedli v Kopru na vlak. 6 ur potovanja ni bilo zadosti, da bi "uredili" svoje spomine in doživetja.

Naučili smo se nekaj vozlov

Zato smo to storili s pomočjo spisov in fotografij.

"Meni je bil najbolj všeč dom. Nahaja se na lepi lokaciji, tudi razgled je čudovit in je blizu obale... Z veseljem bi ostala dalj časa."

Adrienn
"Po šesturni vožnji z vlakom smo doživeli kot odrešenje, ko smo dobili sobe, ki so bile prostorne in lepe. Vogle smo se na mehke postelje, gledale skozi okno in upale, da bomo zagledale modre valove Jadranskega morja."

Borbala
"Na poti do cilja še nismo niti sanjali o tem, da bo tokratni izlet drugačen. Ne bomo le ogledovalci "sivih mest", temveč aktivni udeleženci sprehodov, opazovanj, raziskovanj. Pa tudi zabave ni manjkalo."

David
"... toda najbolj čudovito je bilo morje, ko ga je obsijalo sonce; zdelo se je neskončno... Na poti domov po me je prevzela žalost, toda hitro sem se potolažila, kajti kmalu nas čaka ponovni izlet."

Lilla
"... lahko smo se preizkusili v plezanju. Učence iz šole Sv. Jurij smo ravno tako spodbujali, kot če bi bili naši sošolci..."

Kata
"Najbolj me je pritegnil akvarij v Piranu, kajti lahko sem občudovala morske živali. Slovenci so gostoljubni in prijazni, proti koncu izleta smo se tudi otroci sprijateljili."

Szilvia

"Ko sem bil poleti s starši v Piranu, sem nekje čutil, da se bom v to mesto še vrnil..."

Csaba
"Mene je najbolj pritegnilo morje, kajti zdaj sem ga videla prvič..."

Vivien
"... v vodi do kolen smo pobirali majhne morske živali, školjke in rakce... Bilo je čudovito doživetje, ki ga ne bom pozabila."

Aniko
"... Pritegnil me je Piran, piranska noč, veter, ki diši po soli, ozke ulice, stare primorske hiše..."

Zsófia
"... Meni je ta izlet prav dosti pomenil, kajti še nikoli nisem videla morja... Upam, da se bom nekoč vrnila in obujala spomine..."

Borcsi
"Druženja še ni konec, saj nas na Madžarskem še čaka tridnevni, fantastični izlet, ki bo prav tako čudovit, kot smo ga preživeli v Sloveniji."

Zoli
Skupni izlet se bo torej nadaljeval sredi oktobra na Madžarskem, ko bodo slovenski učenci naši gostje. Spoznavali se bomo s floro in favno Blatnega jezera, z znamenitostmi Budimpešte ter obdonavskih mest.

Potrudili se bomo, da bi se tudi oni tako dobro počutili pri nas kot mi pri njih, da bi vsi skupaj lahko rekli: bili so nepozabni dnevi!

Učitelji in učenci
8. a-razreda, OŠ Monošter

Vse tau se je tak začnilo, ka mi je pajdašica iz Murske Sobotne prinesla edno pisimo, naj go prevedem na madžarski gezik. V tom pisimi je pisalo, ka si je pilot *Aleš Svajgel* iz Ljubljane, steri leti z balonom, vö-zmislo, ka bi se on od Varaša (Monoštra) nesdo do Murske Sobotne. Da bi tau leko naredo, je nūco engedél (dovoljenje) iz Pešte, vej pa leto bi prejk granice. V Pešti so tak pravli, ka oni tau dopistijo, samo naj en kedén prvi, kak de leto po zraki, notrasglasi. Baug moj, Baug

moj! Kak so tej tam v Pešti čedni! Vejpa, kak bi on leko en kedén naprej vedo, odkec de veter pijo. Pa ka bau, če se en den prva, kak je on v prošnji datum napiso, veter obrné...

Vse tau je premislo pa se je te tak odlaučo, ka de raj leto s Srebrnoga brega, z mejnoga prehoda Gorenji Senik-Martinje. Kak sam pa dja vcūj prišla? V tom cajti, gda smo tau prošno pošilali v Pešto, mi je gnauk vö na lampe vujšio, ka bi dja tō rada letejla po zraki.

Dnevi so šli, sprtolejt je minaula, leto tō, mislila sam, ka s tauga tak nika nede. Te pa 21. septembra gnauk samo cinga telefon, Silva Eöryjeva me zove iz Sobotne pa mi pravi, ka naj se tak nalečém, ka mo srejdó zazranka v 7-oj vöri lete. Lažala bi, če bi zatagila, ka me je v želaudci pa v grli malo stisnilo. Ka je pa meni trbelo lampe opirati - sam si mislila. Dapa ka je, je.

23. septembra zazranka rano je grda megla pokrivala Monošter pa Slovensko ves. Gda sva se pa z Brigito pripelale do Dolenjoga Senika, je tak vögledalo, kak če bi bili pod drugim Bogaum. Lejpo čisto vrejmen je bilau, sunce sijalo...

Na martinjskom mejnom prehodi je že čakalo par

začnila - tau je letos bilau 23. septembra v 7-oj vöri

Gda smo pri Vidoncay dolaprišli, smo si ga malo guntnili

lidi, med njimi Silva, Ernest, Lidija, novinarji, štere v Porabji dobro poznate, dva bole krepkiva možaka, Jože pa Damir s kamerami pa dva neznanca. No, eden je bijo pilot Aleš, drugi pa njegov "pomočnik".

Gvūšno sam blejda bila, ka me je Aleš tak včasín pito, če me je kaj straj. "Malo že," sam pravla pa sam si mislila, vej pa dotejgamau ešče nišče nej tam gori osto. Te so pa podje brz balon postavili, tisti moment, gda se je djesen

pa 38 minut - smo že bili v lufti.

Istina, ka je v košari malo stejska bila, bili smo trgé, Aleš, Jože pa dja. Največ nam je zadejvo Jože Herman s svojo težko kamero, dapa odpistili smo ma, gda smo v Soboti v studiji poglednili, kakše lejpe posnetke (kejpe) je naredo.

Škoda, ka je nad Rabov megla bila, tak smo Porabje pa Monošter nej vidli. Zatok smo pa lepše vidli goričke vasnice, gauške pa doline od Martinja do Vidonec. Snemalec

Mejni prehod Martinje-G. Senik, kak ga ftiči vidijo

Jože se je samo zavolo toga taužo, ka je prej eti vrkar tak süji zrak, on je pa tak fejst žeden... Etak smo pri Vidoncay malo pristali, da bi on tū prišo na svoj red.

Tak sam te svojo mesto prejkdala Ernesti, ka je on prej bole tenki pa de več mesta v košari, dja sam se pa z drugimi vred odpelala - zdaj že po trdoj zemli - za njimi do Grada, gde se je končala paut po lufti pa po zemli.

Samo eške telko. Dja sam že letejla s fligarom (letalom), s helikopterom, dapa tak gladko pa tak lepau je eden nej leto, kak Alešov balon. Tak gladko, da me je ešče straj mino.

M. Sukič

Foto: J. Herman, L. Kosi

Če vörvlete ali nej, v toj maloj košari smo bili trgé

ZA SMEJ

Boleči zaub

Etognauk se je naš Karči srečo s svojim padašom, z Lacinom. Karči vidi, ka Laci otečeni obraz ma pa se za obraz drži, zatok ma pa etak pravi: "Sveti Baug! Tebe eške itak te grdi zaub mantra? Vejš, če bi pa tau moj zaub bio, ge bi si ga že davnik dau vöskübni." Laci pa: "Vejš, ka? Če bi tvoj bio, ge tū..."

Na süjom

Naš Ödön je etognauk k doktorji ūšo, pa gda je na red prišo, etak pravi doktorji: "Gospaud doktor, eške se me spominate? Lani sam bio tūj pri vas, ka sam reumo emo. Te sta mi tak

prajli, ka najbola de mi tau pomagalo, če mo kak najbole na süjom, naj se abam kakše mokroče." Doktor pa: "Tak je, tau je istina. Pa vam je baukše?"

Ödön: "Baukše mi je. Samo sam zatok prišo zdajes k vam, ka bi vas rad pito, če se že leko skaupam."

V špitalaj gnesden

Našoga Franceka so etognauk opererali v Krmedinji. Gda se je prebūdo, ga doktor - šteri ga je rezo - etak pita: "Na, kak ste kaj gospaud?" Francek pa: "(H)vala, zdaj sam že dobro. Liki sprvoga sam se tak čüto, kak če bi me stoj nebesko v glavau oblisno." Doktor pa: "No, te ste trufili. Vejte, tau je tak bilau, ka nam je vrastvo, s sterim bi vas zaspali - sfalilo. Etak smo pa vas tak spat djali,

ka smo vas v glavau dünili."

Lagvi doktor

Naš Lük se je srečo z Repov pa go etak pita: "No, Repa, ojdlá si k tistomi doktorji, ka sam ti ga ge najšo pa tanačivo?" Repa pa: "Ojdlá sam, ojdlá." "Pa si zadovolna z njim," pita Lük.

"Na, samo me njaj z njim," pravi čemerasto Repa. "Te doktor mi je tak pravo, ka me ozdravi, če mo pri oprejtaj okni spala. Pa te so mi že prvo nauč zlató vöro doj vkradnili z roke."

Fajn bal

Naš Kalman se sreča s svojim padašom, Vincenom. Kalman zdaj etak pravi Vincini: "Ne morem si pomagati, morem ti zdaj včasín nika nauvoga povedati. Etognauk sam daubo

edno pozvanje na nikši bal pa je tam tak pisalo, ka na te bal prej možki samo z redečim baršanakom (kravato) pridejo."

Vince pa: "No, pa si nej emo redeči baršane?"

Kalman pa: "Vej sam ga pa emo, samo vejš, tej drugi so gvant tū nasebi meli."

Foliška župa

Naš Pištak je etognauk v Varaša v Tromejniki emo obed. Kokaušovo župo si je proso, tau strašno rad ma. Gda je začno župo gesti, se ma je nika nej vidlo. Zatok kölnara k sebi zove pa ma etak pravi: "Gospaud, v tauj župi se je nej küjala kokauš."

Kölnar pa: "No, pa te? Vidli ste vi takšo, ka bi, povejmo, v vogrskom gulaži Vaugra not küjali?"

I. B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobotna
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3. 11. 1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92), ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.